Број 76. У Новом Саду, у среду 30. марта 1905. Година XI.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, сасцем и данима иза недеље и свеца јадаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

За оглашу плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, у Новом Саду, на пијаци.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

Шта ће то бити?

Већ преко два месеца лежи мртвац у кући, а никако да га изнесу на гробље и саране. — Већ преко два месеца пало је министарство Тисино. Поднело је оставку, краљ је ту оставку примио, али не може да со састави ново министарство. А док ново не дође остаје старо, макар и мртво.

Већина данашњег сабора ни како да се погоди са краљем о новој влади. Та погодба све се више разилази место да се ближи. Краљ је оставио Селу, да он испреда везу и тражи начина погодби. Али Сел није ништа обећао, јер и сам има слабе наде.

Удружена мађарска опозиција не попушта, она тражи мађарску команду у једном делу војске. До сад је увек у тима другим питањима попуштао краљ, сад вели да не може. До сад је износио један разлог. Говорио је, не може за то, што би патило јединство заједничке војске, чим би команда била на два језика. А кад би попустио да буде на два, на немачком и мађарском, онда би дошли и други народи.

Но сад долази и други разлог. Мађарска опозиција све једнако износи, да војска не губи од своје вредности, ако је команда на више језика. У победоносној римској војсци командовало се на онолико језика, колико је било народа. У војсци Наполеона Бонапарте командовало се такође на онолико језика колико је имао савезника. И због тог је ипак побеђивала. А пропадале су толике војске у којима је команда била једна. Јединствена команда није спречила — Кенигрец.

Сад из Беча стижу нови гласови. Ти гласови кажу: Краљево је право да он одређује команду у војсци.

Ако се узакони мађарска команда у једном делу војске, онда је краљ изгубио једно своје право. А то се право не тиче само једног владара, него и његових наследника. Због тога у том не може краљ да ради на своју руку. Него хоће да зове породични савет. Из те породице излазе угарски краљеви, и кад се нечег треба одрећи у име краљева и пренети на сабор, онда треба на то да при- [illegible] породица, а нарочито престолонаследник.

Вође мађарске опозиције сматрају ово као претњу. Они нису пријатељи „камариле“. Они не верују, да ће престолонаследник бити и изблизу толико попустљив колико је данашњи краљ. И знају, ако породични савет краљеве куће одбије захтев удружене опозиције, онда нема натраг. Онда значи: тако мора бити, па пукло куд пукло. Ако краљ неће до краја, онда он иде и долази други.

Ова претња која долази из Беча доста је оштра. Хоће ли се на њу осврнути удружена мађарска опозиција друго је питање. Само докле из Беча пре те мађарској опозицији, дотле јој с друге стране нуде нас, нуде јој немађарске народе на жртвеник. Мађарска опозиција би најрадије све. Само да не буде — много. А одгуривати половину становника Угарске у бездан то би био највећи грех који би могли учинити. Грех и према себи и према нами и према држави. □

Руско-јапански рат.

До борбе на мору није дошло у пркос свима досадањим претпоставкама а како изгледа за неколико дана још неће ни доћи. По свему изгледа да руска флота, која је у суботу виђена тако ненадно код Сингапура, плови према Сегону, престоници француске гуверније Кохиохине. Од Сингапура до Сегона има 600 морских миља, нека руска флота плови само 8 морских миља на сат, као што је пловила поред Сингапура, то је данас у уторак морала стићи већ у Сегон. Ту јој је сигуран пријатељски дочек. Од Сегона до Формозе има 1000 морских миља, те ако Јапанци смерају ту да се одупру Русима, онда ће до борбе моћи доћи тек за 4 до 5 дана, претпостављајући да Рождественски из Сегона пође одмах даље. Пре би могло доћи до борбе само тако, кад би Јапанци пошли Рождественсковом у сусрет. Но то изгледа врло невероватно, што више и сами пријатељи јапански пишу, како је врло лако могуће, да ће Јапанци напустити и Формозу, а Русе дочекати тек ближе домовини. Изгледаће до душе, тако они веле, да ће Руси постићи велики успех, кад поседну Формозу, и ову створе можда за средиште својих операција и стовариште угља. Но Јапанци неће смети само на то гледати јер с друге стране врло ће повољније бити, да се упуштају у борбу у својим водама т. ј. близу своје домовине. Ту имају утврђена сигурна пристаништа, у која ће лако спасти моћи своје оштећене бродове и ове што брже боље преоправити, те их опет пустити у борбу. Збуде ли се дакле овако, онда ће до борбе доћи тек за 10—12 дана и дуже, јер од Формозе до јужних пристаништа Јапана има 800 морских миља. За Тогову флоту само се наваћа, да се налази у близини Формозе, међу тим се у ствари не зна где је Исто се тако незна ни где је оделење балтичке флоте под Небогатовим, а и оно оделење, Рождественскове флоте, које не плови с њиме. Има једна вест из Батавије, како је једно оделење руске флоте виђено на висинама код Мукота. Оно је до данас требало стићи већ у Батавију, и тек кад та вест стигне, онда ће се јасно знати моћи, које је то оделење.

И ако се још тачно незна где се налазе оба та руска флотна оделења и ако се тачно незна ни где се налази јапанска флота то ипак превлађује мишљење, да ће ускоро доћи до највеће и најкрвавије борбе на мору, какве до сада није било. Изгледа да Рождественски неће право у Владивосток, и као што је ударио најкраћим путем, да ће тако и продужити. Буде ли се то збило, онда свакако до те борбе није далеко.

Вест да је Рождественски прошао поред Сингапура морала је без сумње изазвати велико запрепаштење, исто тако и она вест, да се не зна, где се налазе она друга два оделења руске флоте. Јапански генерал Кавамура почео је у Гензану и Портлазареву (источна Кореја) да искрцава три јапанске дивизије и пође против Владивостока. Све ће ово бити узалуд ако се руска флота ускоро појави око Владивостока, а подлегнели у првој борби јапанска флота онда је брзо ту и крај рату.

Иконостас св. Ђурђевске (саборне) цркве новосадске.

Све ближе се примиче дан, када ће да пропоји ова српска светиња, преоправљена и удешена, према модерним захтевима. Данас су умештене слике у иконостас.

Већ само име великог уметника довољно је да привуче пажњу посматрача на то величанствено дело, али когод је и до сада видео ма коју творевину уметничке кичице Паје Јовановића, ипак је изненађен, јер му изгледа, да је овде уметник хтео сам себе да надмаши.

Не зна човек чему више да се диви: да ли појединим светитељским ликовима, који мудро и озбиљно, али зато ипак благо гледају на посматраче, или појединим групама, (а ту је Паја Јовановић и показао се као један од највећих светских уметника). Паја Јовановић је прославио и себе а собом је подигао и српско сликарство. Од њега почиње управо права српска модерна сликарска школа, и његове слике из старије и новије српске историје и из српског, нарочито црногорског живота, по најомиљеније су у целом Српству. Од српских историјских слика најчувенија му је крунисање цара Душана (у београдској вијрци слика). На иконостасу св. Ђурђевске цркве новосадске, понајлепше се изузима слика Благовести (на царским дверима). На тој слици је изнесена идеја и представљена и ако нежно, али зато ипак величанствено, како то уму само велики уметници.

У једном од идућих бројева проговорићемо о овом иконостасу, који је већ сам по себи једна велика, лепа уметничка целина.

Занимљива парница

У Хамбургу у једној гостионици, један од гостију тражио је да једе остриге (врста школке). — Кад су остриге донесене и гост почео јести он наиђе у једној остриги скупоцено велико зрно бисера. Гостионичар је од госта тражио да му врати зрно бисера, а гост није хтео то учинити. Ствар је дошла и до суда и ускоро ће се расправити. — Професор Гарцис, велики зналац правних наука и наставник на једном немачком универзитету написао је у једном стручном немачком листу чланак о овој ствари. — У том се чланку тумачи та ствар овако: Не може бити речи о томе, да је ово зрно бисерово нађена ствар, јер је нико није изгубио, и пре но што је то зрно бисерово нашао онај гост, није то зрно ником припадало. Зрно бисерово само је део остриге. Ту остригу са бисером продали су они људи, што лове остриге трговцу, трговац гостионичару, а гостионичар госту. По оном праву, по ком гостионичар тражи то зрно бисерово од госта, по том праву могао би трговац тражити то зрно бисерово од гостионичара, а они рибари од трговца. Дакле без сваке сумње, сопственик је тог бисерног зрна онај гост.

Колико има Србија официра.

Данас у српској војсци има: 3 ђенерала; 27 пуковника; 56 потпуковника; 140 мајора; 369 капетана I. класе; 198 капетана II. класе; 460 поручника; 544 потпоручника и 15 заставника.

Дакле, свега у српској војсци број активних официра износи 1672.

Српски Универзитет.

28. о. м. почела су предавања на свима факултетима српског Универзитета. Свечано отварање овог највишег просветног завода извршиће се у почетку школске године 1905—6. Летњи течај ове школске године свршиће се по одредбама Велике Школе.

Народи и њихова наклоност занимању.

Недавно је један немачки испитивач написао о том предмету занимљиву расправу. Као што су карактер народа обичаји, језик и назори везани о расу којој народ припада, тако исто је и са занимањем. Састав тела појединог племена условљава и то, који ће му послови бити лакши, који тежи, а душевни састав опет одређује наклоност овом или оном занимању. Недавно су језикословци пронашли, да има у јапанском језику много трагова турских и финских. И ето, видимо, да су у истину Јапанци сродни Турцима по ратништву, а познато је, да су се Јапанци уз обале највише бавили рибарством, баш као што је занимање и код Финаца. А занимљиво је, да су у Мађара, који су финскога порекла, једино оне речи право њихове, које се односе на рибарство, дочим су ознаке других занимања позајмљене од других језика. Енглези, који су присиљени да у колонијама кроз неколико поколења буду ратари и обртници, чим им се пружи згода волију бити ловци и шпекуланти. Ово упућује на старо њихово занимање: гусарење и пустоловства. Праве колонисте су напротив Шкоти, народ миран и седиља-

чки. И трговачки дух Чивута своди се на карактер расе и на сродство с Финичанима. Познато је н. пр. да Чеси нагињу музици, Французи моди, Цигани су ковачи и џамбаси. Немци су најбољи кувари и гостионичари. Кинези н. пр. у целој Америци перу рубље и т. д. А напокон је познато и то, да су Срби и Хрвати у целом свету добри бербери, јер су лаке руке, и мајстори и у тамбурању.

Срби официри у Мугденској битци.

У великим и дуготрајним биткама код Мугдена има стотинама мртвих и рањених руских официра. У списку тешко рањених налазе се и три Србина: Ђорђе Мирковић поручник родом из Србије; Томашевић потпоручник из Црне Горе и Игњат Бокшан подофицир родом из Бачке.

Како ћемо доживити 100 година?

Др. Џемс Сауајер у својим лекцијама у Бирмингану да је за то овај рецепт: „Спавај осам сати и то на десној страни. Сву ноћ држи прозор отворен на спаваћој соби. Не наслањај постеље уза зид. Свако јутро купај се у води према топлоти тела, никако се не туширај. Зајутра доручкуј што можеш раније. Не једи много меса, а једи га само кад је добро печено. Не пиј млека, одрасли никако. Једи много масти, клони се пића, која раздражују. Цео дан проводи у свежем ваздаху. У собама где живиш, не држи никаквих животиња. Ако можеш живи на селу. Пиј само воду. Умери своје частољубље и владај над собом.“

— Има лечника који се са неким од ових савета не би сложили.

Чудна коза

Пишу нам из Гусиња у Старој Србији: У селу Брезовицама округу Плавском, појавило се једно чудо: Коза Радисава Милутина Поповића оковила се у месецу фебруару и бацила је јаре, уз дуж јарета била је прилепљена змија, која је прикачила јарету главу иза уха у врат. Коза је бацила јаре и змију; обе у животу. Чобанин је једва отпучио змију од јарета и бацио змију на снег. По том јаре није живјело више него два сата а коза је и данас здрава. Дал је змија још у животу не зна се.

Брзојави „Застави“.

Стигли 29 марта ноћу.

Криза.

Будимпешта. Сабор ће се по свој прилици одгодити с обзиром на православне ускршње празнике до 3. маја по новом календару.

Беч. Краљ је примио министар-председника Тису у аудијенцију која је трајала $1^1/_2$ сат. Није ништа решено што би било од одлучне важности.

Бугарски кнез.

Рим. Бугарски кнез Фердинанд јутрос стигао у Рим. Талијански краљ примио га је у аудијенцију.

Грчке чете.

Цариград. Грчка чета напала село Загоричани. Побили преко 100 особа. Село су попалили.

ЛИСТАК.

Правим путем.

Новела (из савремена живота)

(у два дијела)

од **А. Н. Красницкога**

с рускога превео: Н. Р.

(Наставак.)

Добро се прихвативши за ручком и не заборавивши уз то пити, и то — као што сам говораше — мало, Бриљин сазва мајсторе и уђе с оцем Костом у цркву и ту као какав искусан домаћин учини распоређење не пропустивши им обећати „бакшиш ако дјело добро изведу; а ако не буде у реду и буде немарно изведено, да ће бити шака, ма се отац Коста и противио.

За тим је отишао.

Душа младога свештеника бјеше пуна тихе свете радости. На овако шта није могао био ни да помисли. Он се надао, да ће наићи на трње; а гле, он је наишао на руже! Довољно бјеше кратко вријеме, да људе за се привеже. И све то постигао је само тим, што је поступао, као што му је срце казивало. Према злочестима бјеше исто тако умиљат и уљудан, као и према добрима. Корова се мало претвара у право добро жито.

У коготајевској цркви иза молитве пред почетак рада дјело је брзо напредовало. Бојадисали су је и с поља и изнутра. Иконописци су обнављали живопис по зидовима, позлатар је радио то исто не жалећи ни труда ни материјала. Коготајевске и и друге жене чујући да се храм обнавља навукле ручника, извезених у разнобојним шарама, како су само оне кадре биле да измисле! — Жена пристава Сувојеверова послала одјеђаније за часну трапезу. Једном ријечју ко је год могао гледао је да дарује штогод храму, у том је „поповао“ отац Коста.

Но њему се спремало и друго изненађење.

У Коготајевском храму не бјеше никада „пјенија“. Учитељ Борис Андрејевић Кољесов, који се дотле показивао љут, на једном се умекшао. И он је нашао где ће да примијени свој таленат. Кад је чуо, како се сви тако рећи отимљу, ко ће боље и више да помогне, да се црква обнови и украси, науми и он да допринесе нешто, што по његовом мњењу неће бити „пребијена пара“ у општој усрдној лепоти. Он сакупи дјеце, врло им строго запријети, да ником не казују, што ће радит, па се сваки дан дуго с њима забављао у коготајевској шуми. Дјеца не бјеху брбљава. Она не казиваху никоме о томе, да је учитељ саставио приличан кор, који је могао без велике критике на пошљетку да отпјева неколико пјесама на литургији.

Ипак су у Коготајевци у цимитору дознали за то! Једини само отац Коста није о томе ништа знао.

Пред сам празник догодило се ипак нешто, што га је ражалостило.

Пред саму славу пријавише му се четворица трезвеника. Међу њима бјеше исти онај Мита, кога знамо од првога дана доласка оца Косте у Коготајевку.

Исти Мита, кад је чуо, шта се онда с њим догодило, са свим се промијенио. Да ли се стидио, или је што друго по среди било, само он је престао да пије и међу првима пријавио се оцу Кости, да даје завјет трезвености.

Сад је стојао с тројицом Коготајеваца пред свештеником. Ни један не смједе да погледа у очи оцу Кости.

— Шта сте ради браћо? — срете их он, ма да је већ по прилици знао о чему ће они да говоре. И није се преварио!

— Разријеши нас оче! — замолише у један глас сва четворица. Да није празника, ми би се још уздржали.

— Па баш на празник.

— Не можемо никако проћи без пића! Дошла нам родбина, па како ћемо се ту уздржати?! А и сам си нам рекао, да дођемо к теби, ако што буде!

— Не велим ја вама ништа, драги моји, не браним; хвала вам за то, што имате повјерења у мене. Само вам велим, да црква није за то установила празнике! Ако се и само невине и нужне радње не ваљају по учењу цркве да раде у свете дане, не знам шта би да вам кажем о томе, како ви проводите празнично вријеме! — То је ваша ствар... пођите с миром... избрисаћу вас из списка!

— Да ли нас разријешаваш?

— Не могу вам забранити!

Трезвеници ови, што не могоше да одрже свога завјета, одоше нујни и жалосни.

Сиромаци, јадници! — мислио о њима отац Коста. Ето где се зло угнијездило... у слабој вољи. Биће с тим борбе, и те како љуте!

На само Успеније довезао се и Бриљин.

Довезао је свега, што је само могао да добије у „гувернији.“ Бадава му је отац Коста пребацивао, кад је морао да прими све, што је овај донио!

(Наставиће се.)

Траже се **агенти** за рас продају шиваћих машина уз сталну плату и провизију. Понуде до 15. овог месеца.

Singer Co.
шиваћих машина д. д.
Нови Сад.

I. 293 3—3

Оглас.

Српска православна црквено-шлолска општина у Ст. Бечеју издаће на 3 године под закуп на јавној дражби, која ће се одржати на лицу места 7. (20.) априла у 8 сати пре подне, **укупне приземне локале и станове на спрату** у закладној згради баронице Еуфемије Јовић и то локале за дућане за 1. мај а станове за 1. август.

У Ст. Бечеју, 27. марта (9. априла) 1905. год.

Коста Рацић привремени перовођа. Петар М. Кекић. председник.

I. 314 1—3

Оглас.

Кр. судбени стол као стечајна област у Митровици даје свима до опћега знања, да је на молбу управитеља стечајнине Рудолфа Баумана из Митровице, одветника др. Александра пл. Рокнића а у смислу закључка веровничке скупштине одредио дражбу дућанске мануфактурне робе стечајнине Рудолфа Баумана трговца из Митровице и то по комаду редом како је у инвентару наређена, која је процењена на своту од 50.000 круна те да је за дражбу установио једини рок на дан **8. маја 1905.** 9 сати до подне и следеће увек у 9 сати до подне, те ће се иста роба продати најбољем нудиоцу и испод процене уз готов новац.

Кр. судбени стол у Митровици, дне 1. априла 1905.

I. 318 1—3 **Председник**

ГАЛАНТЕРИЈСКА И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНА

Јосифа Марковића

у Ст Бечеју

потребује једног помоћника, који одма или за 14 дана ступити може.

У оферту има се навести суделовање и захтевање плате. I. 320 1—2

ПОТРЕБУЈЕМ ДОБРОГ И ВАЉАНОГ

берберског

ПОМОЋНИКА

који влада немачким језиком. Ступити може одмах или за 14 дана.

Ђока Аћимовић
берберин и фризер
у Земуну.

I. 296 3—3

МОДЕ-МАНУФАКТУРНА И ГАЛАНТЕРИЈСКА ТРГОВИНА

Д. Седмакова

у Тителу

треба **помоћника**, доброг продавца, солидног владања, да потпуно мађарски и немачки говори. — Ступање одмах. I. 319 1—3

ПОТРЕБУЈЕМ

ЈЕДНОГ СТАРИЈЕГ

ПОМОЋНИКА

самосталног продавца за моју мануфактурну и кратке робе радњу, који је вичан српском мађарском и немачком језику. Ступање до 1. маја. Оферти са ознаком фикс плате на

Леополд Мандл
Ириг (Срем.)

I. 317 1—3

За моју мануфактурну, галантерије и шпецераја трговину потребујем **једног**

ОД МЛАЂИХ ПОМОЋНИКА,

који мора бити вешт продавац, а солидан и учтив. Ступање одмах. Примио бих и **једног шегрта**, но само од честитих родитеља.

Константин Поповић
у Перлезу.

I. 300 2—3

Дражбени оглас.

Новооснована задруга доловачког парног ваљног млина подиже млин; по предрачуну би стао целокупан парни млин 89.554 круна 90 потура. За зидање зграде расписује се овим дражба на мањак, која ће се 16. априла по нов. т. г. у 2 сахата по подне у општинској дворани доловачкој одржати.

По стручном мњењу опредељено је за зидање потребне зграде 21.872 круне 96 пот. у предрачуну и то:

1. За зидарске радње 13886·30
2. За столарску радњу 1369·—
3. За дунђерски рад 6617·66

Задруга задржава себи право избора подузимача.

Сваки дражбователь дужан је пре дражбе 5% од целокупног предрачуна у готовом или у вредносним папирима у име вадиума положити, а подузимач изравнаће то на 10% у име кауције.

Дражбовати се може писмено и усмено. Планови и предрачун стоје на углед код доле-потписаног управитеља, код кога се и ближа извешћа дознати могу.

Из седнице управног одбора држане 3. априла по нов. 1905. године. I. 299 3—3

Светислав Радојчић управитељ-деловођа. Карло Брод вам. председника.

Главни уредник Јаша Томић Одговорни уредник Константин Брадић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.